Kulturförvaltningen
STOCKHOLMS LÄNS LANDSTING

Avdelningen för strategisk samordning | TJÄNSTEUTLÅTANDE 2018-10-22 | *Diarienummer:* KN 2018/915

Handläggare:
Ulrika Lindblad

Fördelning av stöd till Den kulturella hjärnan 2018

Ärendebeskrivning

Kulturnämnden har tidigare beslutat att stödja projektet och webbportalen Den kulturella hjärnan vid Karolinska institutet. Förvaltningen föreslår fortsatt stöd med finansiering från anslaget Kompetenscentrum för kultur och hälsa.

Beslutsunderlag

Den 26 september 2013 beslutade kulturnämnden (§ 70) att medge Karolinska Institutet (KI) 600 tkr för det första året av pilotprojektet Den kulturella hjärnan. Kulturnämnden beslutade även att stödja projektet år 2014, 2015 och 2017.

Webbportalen Den kulturella hjärnan (www.kulturellahjarnan.se) förmedlar kunskap från forskningsfronten i ett tvärvetenskapligt perspektiv med utgångspunkt i kulturens betydelse för hälsa och välbefinnande. Genom de medel som kulturnämnden tidigare fördelat har idag en webbportal etablerats där beslutsfattare och intresserad allmänhet kan ta del av översikter och koncisa presentationer om den senaste forskningen. Där återfinns även länkar och referenser till beskrivningar av metoder som i välkontrollerade studier visat sig fungera översättningar av manualer med tydliga svenska sammanfattningar av de vetenskapliga rapporter som presenterar deras resultat.

De vetenskapliga rapporterna och översiktsartiklarna är lättillgängliga eftersom de är sökbara utifrån kulturform eller vilket medicinskt eller annat problem de belyser. Frågor kan via en sökmotor ställas om exempelvis studier kring musiklyssnande och psykiatri eller dans och demens. Nya artiklar och rapporter läggs in löpande så att materialet hålls översatt, relevant och aktuellt. För att vidmakthålla, uppdatera och utveckla denna webbportal behövs resurser till fortsatt arbete och drift av webbportalen Den kulturella hjärnan.

Bilagor: Ansökan om fortsatt stöd till projektet Den kulturella hjärnan 2018

Dessutom avser sökanden att inom projektets ram och i samverkan med Kompetenscentrum för kultur och hälsa vid SLL genomföra instruerande seminarier, som kan möjliggöra för professioner inom landstinget och hos andra aktörer att introducera kulturbaserade terapier och arbetssätt med vetenskapligt styrkt effekt vid specifika diagnoser.

KI har under 2017 inrättat ett Centrum kallat Kultur, Kognition och Hälsa för att fastare koordinera verksamhet och forskning/utbildning inom ämnesområdet, i framför allt Stockholmsregionen. Ett sådant centrum kan förstärka och utveckla verksamheten vid Den kulturella hjärnan, utgöra en brygga mellan den kliniska verksamheten i Sverige och den internationella forskningen, samt leda till uppbyggnad av ett forskningsprogram inom området för att stärka och nyetablera nödvändig vetenskaplig kompetens.

Förslag till beslut

Kulturförvaltningen föreslår kulturnämnden besluta

att bevilja Karolinska Institutets ansökan för Den kulturella hjärnan med 400 tkr från anslag Kompetenscentrum för kultur och hälsa

Förvaltningens motivering

Under det senaste årtiondet har ett nytt vetenskapsfält vuxit fram kring hur olika slags kulturyttringar påverkar hjärnan och vilka dess hälsoeffekter är. Allt fler studier visar att specifika kulturella interventioner kan ha betydelse för att förebygga, bota och rehabilitera vid specifika diagnoser. Samtidigt möjliggör allt kraftfullare metoder att processer i hjärnan kan kartläggas i allt större detalj vid olika former av varseblivning, tänkande och handlande. Detta har lett fram till vetenskaplig dokumentation som visar att kulturella interventioner fungerar och man har börjat närma sig frågorna om varför och hur.

Kompetenscentrum för kultur och hälsa är sedan 2016 etablerat inom SLL (LS 2015-0039, LS 1312-1542, LS 1403-0399). För denna verksamhet är Den kulturella hjärnan central för att visa på fältets vetenskapliga tyngd och relevans. I den nordiska kultur och hälsa-konferens som Kompetenscentrum för kultur och hälsa genomförde 2017 var Den kulturella hjärnan en samarbetspart. Det är förvaltningens bedömning att webbplatsens funktion som kunskapsförmedlare inom detta fält gentemot forskarvärlden och hälso- och sjukvården är av stor betydelse för att synliggöra avancerad forskning och möjliga tillämpningsvägar. Några sådana är självvald musik i neuro-rehabilitering, dans för

att bromsa symptom vid Parkinsons sjukdom och musikterapi vid depressioner och vissa psykotiska sjukdomstillstånd.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Kostnaden uppgår till 400 tkr och belastar kostnadsställe 612.

Miljökonsekvenser av beslutet
I enlighet med landstingets Miljöpolitiska program 2017-2021 har hänsyn till miljön beaktats och slutsatsen är att det inte är relevant med en miljökonsekvensbedömning i detta ärende.

Eva Bergquist
Förvaltningschef

Catharina Fogelström
Avdelningschef

Till Stockholms läns landsting

Vi tackar för SLLs stöd under 2017 och uppskattar mycket ambitionen att stimulera insamlandet och spridandet av vetenskapligt välbelagd information om kulturens och hjärnans roll för hälsa; förebyggande, läkande och rehabiliterande. Centrum kallat Kultur, Kognition och Hälsa vid Karolinska Institutet utvecklar nu en organisatorisk plattform för verksamheten, med avsikt att förstärka och utveckla verksamheten, utgöra en brygga mellan den kliniska verksamheten i Sverige och den internationella forskningen, samt leda till uppbyggnad av ett ambitiöst forskningsprogram inom området för att stärka och nyetablera nödvändig vetenskaplig kompetens. Detta Centrum ser den stora potentialen i en fördjupad samverkan med det Kompetenscentrum som inrättats av SLL.

Föra årets anslag har använts till:

Ersättning till konsulter för arbete med hemsida ”Den kulturella hjärnan” (70,000 kr) Kulturella hjärnan projektledning (120,000 kr) Textbidrag för hemsida från vetenskapsskribent (16,000 kr)”Brain and Culture” dag Aula Medica 2017, del av föreläsare, musik, annonsering (94,000 kr) Administration och projektledning ”Centrum för Kultur, Kognition och Hälsa” (50,000 kr) Föreläsningskostnader (del av) Culture and Brain (18,000 kr)

Bakgrund

Under det senaste årtiondet har ett nytt vetenskapsfält växt fram kring hur olika slags kulturyttringar påverkar hjärnan, och hur detta kan påverka hälsa, förebyggande, behandling, rehabilitering och lärande. Allt fler noggranna kontrollerade studier visar att specifika kulturella interventioner kan ha betydelse för att förebygga, bota och rehabilitera vid specifika diagnoser. Samtidigt möjliggör allt kraftfullare metoder forskarna att kartlägga processer i hjärnan i allt större detalj vid olika former av varseblivning, tänkande och handlande. Detta har lett fram till vetenskaplig dokumentation som visar att kulturella interventioner fungerar, och man har börjat närma sig frågorna om varför och hur. Ett stort antal internationella studier av högsta kvalitet står att finna på hemsidan www.kulturellahjarnan.se och resultaten presenteras i en föreläsningsserie där internationellt ledande forskare i fältet får möjlighet att redogöra för sina resultat och möta såväl svenska forskare och en intresserad allmänhet.

Bevakning av forskning och presentation av denna för målgrupperna:

Under 2018 kommer vi att fortsätta arbetet med att följa den internationella forskningsfronten, och presentera denna och dess resultat på hemsidan att ytterligare fördjupas genom att mha etablerade sökrutiner följa ledande forskargrupper och deras nätverk.

Under arbetet har vi identifierat ett antal interventioner där det vetenskapliga evidensläget är starkt för en tydlig effekt för en konkret diagnos och en specifik intervention. Vi har etablerat god kontakt med nationellt och internationellt verksamma forskare som lagt grunden till denna insikt.

Vi har därför kommit till en position där det skulle finnas möjligheter att tillsammans med SLL börja arbetet med att utveckla och översätta manualer för de behandlingar som visat sig ha vetenskapligt styrkt effekt, och organisera workshops där de som varit med och utvecklat interventionerna kan överföra kunskap till professioner bland landstingets personal och övriga intresserade.

Exempel på internationella sammanställningar är den rapport som producerats av det brittiska parlamentet och som presenterades på den Nordiska konferensen som SLL organiserade i maj 2018 samt det initiativ som tagits av NIH (National Institutes of Health. USA) som kallas ”Sound Health; Music and the Mind”

Två citat:

"There is so much we still don’t know about the effects of music in health broadly, and this partnership aims to explore this uncharted territory."
-Dr. Francis Collins, NIH Director

"If people understood the power of arts in our lives, it would affect the way we make arts accessible to everyone."
-Renée Fleming, Kennedy Center Artistic Advisor at Large

På hemsidan kan man finna länkar till dessa och ett stort antal andra internationella och nordiska initiativ, samt intervjuer med tongivande forskare och initiativtagare.

För att projektet ska kunna utvecklas vidare har Karolinska Institutet inrättat ett Centrum för att koordinera verksamhet och forskning/utbildning inom ämnesområdet i framför allt Stockholmsregionen. Med en sådan fastare bas för arbetet kommer vi att kunna påbörja det viktiga arbetet att verka för och mobilisera resurser till ett nationellt/regionalt forskningsprogram kring kultur, kognition och hälsa, som ska fokusera på internationellt utbyte: göra det möjligt för ledande internationella forskare att göra kortare och längre besök här för att kunna dela med sig av kunskaper och erfarenheter till svenska kollegor, och göra det möjligt för svenska forskare att tillbringa en tid utomlands för att lära sig nya saker, och sedan komma tillbaka till Sverige och etablera ny forskning här. Vi ser samverkan med SLL som central och betydelsefull för att ha en hög målsättning för projektet både basalvetenskapligt och på tillämpningssidan.

Årets ansökan

Vi ansöker härmed om 400,000 kr för fortsatt arbete, förnyelse och drift av webbportalen ”den kulturella hjärnan” www.kulturellahjarnan.se och instruerande seminarier som ska göra det möjligt för professioner inom landstinget och hos andra aktörer att introducera kulturbaserade terapier med vetenskapligt väl styrkt effekt vid specifika diagnoser. Vi vet att hemsidan också utnyttjas flitigt av politiker, professionella inom kulturfältet samt en intresserad allmänhet inom såväl Stockholmsområdet som hela norden och det är därför av stor vikt att vi vidareutvecklar hemsidan genom att öka lättillgängligheten samt ger den en tydligare struktur.

Stockholm 2018-10-20

Gunnar Bjursell

Professor emeritus, samt koordinator för Kultur och Hjärna-programmet vid Karolinska Institutet.

Ekonomiskt stöd rekvireras och redovisas enl. tidigare överenskommelse av Professor Ingemar Ernberg, MTC vid Karolinska Institutet